

تاریخ دریافت مقاله: ۹۵/۵/۲۱
تاریخ پذیرش مقاله: ۹۵/۸/۲۶

فصلنامه تخصصی روان‌سنجی
دوره پنجم، شماره ۱۷، تابستان ۱۳۹۵
صفحات: ۷۷-۹۶

هنجاریابی سیستم درجه‌بندی مهارت‌های اجتماعی گرشام و الیوت (۱۹۹۰) برای کودکان پیش دبستانی شهر آمل

The standardize Social Skills Rating System for Parents and Teachers ,Preschool Level (SSRS-PT) Gresham & Elliott in AMOI

علی اصغر عباسی اسفجیر ۱، فرشته خطیبی

۲

Abstract

This study was done to standardize Social Skills Rating System for Parents and Teachers ,Preschool Level (SSRS-PT) Gresham & Elliott (1990) in a sample of 420 (210 males,210 females) preschoolers, 4-6 years in the city of Amol.Children were chosen based on multi stage Cluster Sampling method and rated by Parents and Teachers with SSRS-P and SSRS-T questionnaires. In order to determine the Reliability of questionnaires,Cronbach's alpha and Retest method was used.Content related and Construct Validity was used to assess the

چکیده

پژوهش حاضر به منظور هنجاریابی مقیاس مهارت‌های اجتماعی SSRS گرشام و الیوت در شهر آمل انجام شد. در این تحقیق ۴۲۰ کودک (۲۱۰ پسر و ۲۱۰ دختر) ۴ تا ۶ ساله، که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای از بین جامعه آماری انتخاب شدند و توسط والد و معلم با فرم‌های ویژه مهارت‌های اجتماعی کودکان پیش دبستانی گرشام و الیوت ارزیابی شدند. به منظور تعیین اعتبار پرسشنامه‌های والد و معلم از روش‌های آلفای کرونباخ و بازآزمایی استفاده شد. برای تعیین

۱- استادیار گروه علوم اجتماعی، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل ایران asfjir@hotmail.com

۲- گروه روان‌شناسی، واحد آیت الله آملی، دانشگاه آزاد اسلامی، آمل ایران

Validity of questionnaires. Construct Validity was evaluated by Factor Analysis. Data were analysed by statistical T-test, Chi Square and Correlation Coefficient. Cronbach's alpha for both SSRS-P and SSRS-T reports was 0.93 and for behavioral problems was 0.87 that reveal Parent and Teacher's reports are reliable and show high Internal Consistency. The results of Retest method confirmed the Reliability of both reports with high Correlation.. Factor Analysis of Social Skills addressed three factors of Cooperation, Assertion and Self Control in Teachers reports and four factors of Cooperation, Assertion, Responsibility and Self Control in Parent report. For Behavioral Problems obtained Internalized and Externalized factor in both reports. Goodness of Fit Index (GFI) showed that theoretical and experimental pattern was good.

Key words: SSRS, Reliability, Validity, Standardization, Factor Analysis, Preschoolers

روایی پرسشنامه‌ها از روایی محتوایی و روایی سازه استفاده شد. روایی سازه به کمک روش تحلیل عامل بررسی شد. داده‌ها به کمک آزمون‌های آماری t ، تحلیل کای اسکوار و ضریب همبستگی تحلیل شد. مقدار آلفای کرونباخ برای مقیاس مهارت‌های اجتماعی در هر دو فرم معلم و والد ۰/۹۳ و برای مشکلات رفتاری ۰/۸۷ به دست آمد. نتایج روش باز آزمایی نیز همبستگی هر دو فرم معلم و والد را تأیید کرد. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی مربوط به مهارت‌های اجتماعی منجر به استخراج سه عامل (همیاری، جرأت مندی و خودکنترلی) در فرم معلم و چهار عامل (همیاری، جرأت مندی، مسئولیت‌پذیری و خودکنترلی) در فرم والد بود. همچنین دو عامل (برونی‌سازی شده و درونی‌سازی شده) برای مشکلات رفتاری در هر دو فرم معلم و والد به دست آمد. الگوی نظری و الگوی تجربی بر اساس مقدار شاخص GFI که ۰/۹۲ بدست آمد، نشان دهنده برازش مناسب و نیکویی مدل است.

واژه‌های کلیدی: هنجاریابی، اعتبار،

روایی، تحلیل عاملی، مهارت‌های اجتماعی،

کودکان پیش‌دبستانی، گرشام و الیوت ۱۹۹۰

مقدمه

رفتن به پیش دبستانی معمولاً اولین قدمی است که کودک در جهت وارد شدن به اجتماع وسیع‌تر می‌دارد. در این محیط، کودک با کودکان هم سن و هم سطح خود، که همان مسیر تحصیلی را پیش گرفته‌اند، برخورد می‌کند. (وندر زندن^۱، ترجمه گنجی، ۱۳۹۰). هنگامی که کودکان پیش دبستانی با هم تعامل می‌کنند، اولین روابط دوستی شکل می‌گیرند که زمینه مهمی برای رشد اجتماعی کودک به حساب می‌آید (برک، لورا^۲؛ ترجمه سید محمدی، ۱۳۹۰). پژوهش‌های مختلفی از جمله پژوهش‌های طولی، بین مشکلات رفتاری، اجتماعی سالهای اولیه و پیامدهای منفی و ضعیف مانند اختلالات و مشکلات روانشناختی، رابطه مهمی را کشف کردند (دادستان و همکاران، ۱۳۸۹).

تحول اجتماعی و هیجانی در برگیرنده مجموعه‌ای از مهارت‌هاست که از مهمترین آنها می‌توان به شناخت و درک احساسهای خویش، درک حالت‌های عاطفی دیگران، مدیریت هیجانهای شدید و بیان آنها به شیوه‌ای سازنده، برقراری و حفظ روابط اشاره کرد (بیرمن و همکاران^۳، ۲۰۰۸).

مهارت‌های اجتماعی ۴ به عنوان یکی از مهمترین دستاوردهای دوران کودکی شناخته شده‌اند. مهارت‌های اجتماعی مانند همیاری^۵، جرات ورزی^۶، خودمهارگری^۷ و مسئولیت‌پذیری^۸، رفتارهای آموخته شده قابل مشاهده‌ای هستند که فرد را قادر می‌سازند به طور مؤثری با دیگران تعامل داشته باشد و از واکنش‌های نامعقول اجتماعی خودداری کند (گرشام و ایوت، ۱۹۹۰).

در سنین پیش دبستانی، کودکان به خود پنداشت مطمئن‌تر، مهارت‌مؤثرتر هیجانها، مهارت‌های اجتماعی تازه و اصول اخلاقی دست می‌یابند. تعامل اجتماعی با همسالان و دیگران، تجربه‌های یادگیری را برای آنها فراهم می‌کند که در نتیجه، آنها، مسئولیت، همکاری، تعیین هدف و ادامه تعامل را می‌پذیرند و از این طریق مهارت‌های اجتماعی خود را گسترش می‌دهند (مک ناری^۹، ۲۰۰۲).

طی چنددهه گذشته علاقه و توجه به رشد عاطفی، اجتماعی کودکان پیش دبستانی افزایش یافته است. پیش از این والدین، متخصصان و پژوهشگران بر این باور بودند که مشکلات کودکان ناشی از نارسایی‌های رشدی آنهاست و این گروه از کودکان این مشکلات را پشت سر خواهند گذاشت. واقعیت

^۱-Vander Zanden

^۲-Berk

^۳-Biermen et al

^۴-social skills

^۵-cooperation

^۶- assertion

^۷- self-control

^۸-responsibility-

^۹-Macnarry 2002

این است که دوران پیش دبستانی دورانی است که با رشد و تغییر بسیار همراه است، از این رو پاره‌ای ناپایداری‌های رفتاری را می‌توان انتظار داشت (خسروی و همکاران ۱۳۸۹).

در حیطه بهداشت روانی تأکید بیشتر بر تشخیص و درمان زودهنگام کودکانی است که مشکلات رفتاری و عاطفی دارند. متخصصان بهداشت روانی به این نتیجه رسیده‌اند که وقتی کودک به سن مدرسه می‌رسد، ممکن است فرصت استفاده از تدابیر درمانی مهمی را از دست داده باشد، تدابیری که می‌تواند مانع مشکلات جدی‌تری در آینده شود (استفان و همکاران ۲۰۰۹).

پیشگیری از بروز مشکلات رفتاری و اجتماعی نه تنها بر عهده والدین یا مراقبان بزرگسال دیگر است، بلکه کیفیت بالای آموزش و پرورش پیش دبستانی می‌تواند تحول اجتماعی و هیجانی را تا حد زیادی تضمین کند. بنابراین نخست باید بتوان رفتارهای موردنظر را به داده‌های معتبر و قابل اعتماد تبدیل کرد.

با توجه به اینکه تحول صلاحیت اجتماعی، چالش اصلی کودکان خردسالی است که به کودکان دبستان می‌روند و با خواسته‌های پیچیده معلمان و همسالان مواجه می‌شوند؛ (پینار آسکوی و همکاران ۲۰۱۰) و از طرفی تعداد کودکانی که در همه جوامع، با مهارت‌های اجتماعی ناکافی به دوره‌های ابتدایی وارد می‌شوند، رو به افزایش است (سکر و همکاران ۳، ۲۰۰۹) به منظور اجرای تدابیر درمانی به موقع، باید ابزارها و مقیاسهایی وجود داشته باشد تا بتوان با دقت و شایستگی کودکان را از لحاظ اجتماعی ارزیابی نمود (کالدرا و مرل ۴، ۱۹۹۷).

از میان ابزارهای موجود برای بررسی مهارت‌های اجتماعی و مشکلات رفتاری، سیستم رتبه‌گذاری مهارت‌های اجتماعی ۵ (SSRS؛ گرشام و الیوت ۱۹۹۰) به دلیل رویکرد چند حیطه‌ای و ارزیابی رفتار کودک از سوی چندین رتبه‌گذار (معلم_ والد) با امکان ارائه برنامه‌های مداخله، یکی از جامع‌ترین ابزارها در حیطه مهارت‌های اجتماعی است.

فرم والد و فرم معلم SSRS، دو حیطه مهارت‌های اجتماعی و رفتارهای مشکل‌دار را برای سطح پیش دبستانی اندازه می‌گیرد.

دو روش همسانی درونی با استفاده از آلفای کرونباخ و روش باز آزمون برای تعیین اعتبار SSRS گرشام و الیوت ۱۹۹۰ به کار برده شد ضریب آلفا برای مقیاس کل مهارت‌های اجتماعی فرم والد و معلم

¹- Stefan et al 2009

²-PinnarAcsoy et al 2010

³-Secer& et al 2009

⁴-Caldarella& Merrell 1997

⁵- Social Skills Rating System

SSRS، ۰/۹۰ و ۰/۹۴ و مقیاس کل مشکلات رفتاری فرم والد و معلم ۰/۷۳ و ۰/۸۲ به دست آمد که نشان دهنده همگونی بالای گویه‌ها می‌باشد.

بنابراین در حال حاضر مهارت‌ها و صلاحیت‌های اجتماعی، به عنوان یکی از مهارت‌های پیش نیاز برای آغاز آموزش رسمی است، که از آنها به عنوان آمادگی ورود به مدرسه یاد می‌شود. پژوهش حاضر قصد دارد با هنجاریابی پرسشنامه‌های والد و معلم مهارت‌های اجتماعی گرشام و لیوت^۱ ۱۹۹۰ و تعیین اعتبار^۲ و روایی^۳ این پرسشنامه‌ها برای دختران و پسران در گروه سنی پیش دبستانی شهر آمل، گامی در جهت شناخت بهتر رشد اجتماعی کودکان و در صورت لزوم انجام اقدامات به موقع بردارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف توسعه‌ای و از نظر روش از نوع پژوهش‌های پیمایشی است. جامعه پژوهش شامل تمام کودکان دختر و پسر سنین ۴ تا ۶ سال تحت آموزش در مراکز پیش دبستانی وابسته به آموزش و پرورش شهرستان آمل توزیع شد. به منظور بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس به ارزیابی روایی، پایایی و همسانی درونی پرداخته شد. روایی محتوایی مقیاس از طریق نظر متخصصان بررسی شد. برای تعیین روایی ملاکی مقیاس میزان همبستگی نتایج به دست آمده از هر دو گروه افراد نمونه محاسبه شد. همچنین برای سنجش روایی سازه از تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی استفاده شد، اما با توجه به اینکه بعضی سؤالات در هر دو عامل نمره دریافت می‌کنند، این سؤالات وارد تحلیل عاملی نشدند. پایایی ابزار از طریق همسانی درونی به روش آلفای کرونباخ و همبستگی عوامل با کل مقیاس بررسی شد.

جامعه آماری

جامعه آماری تحقیق حاضر، شامل کودکان دختر و پسر سنین ۴ تا ۶ سال تحت آموزش در مراکز پیش دبستانی وابسته به آموزش و پرورش شهرستان آمل در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳ بود که تعداد آنها طبق آمار ۲۴۰۰ نفر می‌باشد.

^۱-Gresham & Elliot 1990

^۲-reliability

^۳-validity

نمونه آماری و روش نمونه‌برداری

تعداد ۴۲۰ کودک چهار تا پنج و نیم ساله که ۲۱۰ نفر دختر و ۲۱۰ نفر پسر؛ به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای از بین جامعه آماری انتخاب شدند.

ابزارهای پژوهش

ابزار گردآوری پرسشنامه سیستم رتبه‌گذاری مهارت‌های اجتماعی والد و معلم گرشام و الیوت ۱۹۹۰ بود سیستم رتبه‌گذاری مهارت‌های اجتماعی (SSRS)، سطح پیش‌دستانی دارای دو فرم معلم و والد است.

فرم والد SSRS، شامل ۴۹ گویه بوده که مقیاس مهارت‌های اجتماعی و رفتارهای مشکل‌دار را اندازه‌می‌گیرد. مهارت‌های اجتماعی شامل خرده‌مقیاس‌های همیاری، جرات‌ورزی، مسئولیت‌پذیری و خویش‌تنداری و رفتارهای مشکل‌دار شامل مشکلات درونی شده و برونی شده می‌باشد. فرم معلم SSRS شامل ۴۰ گویه بوده که مقیاس مهارت‌های اجتماعی و رفتارهای مشکل‌دار را اندازه‌می‌گیرد. مهارت‌های اجتماعی شامل خرده‌مقیاس‌های همیاری، جرات‌ورزی و خویش‌تنداری و رفتارهای مشکل‌دار شامل مشکلات درونی شده و برونی شده می‌باشد.

روش اجرا

برای هر کودک معلم و والد پرسشنامه‌های مربوط به خود را دو بار بر اساس فراوانی عمل کودک و اهمیت آن گویه از نظر معلم و والد رتبه‌گذاری کردند. رتبه‌گذاری فراوانی، بر این اساس که رفتار اجتماعی مورد نظر به چه میزان روی می‌دهد، با مقیاس ۳ درجه‌ای (هرگز=۰، گاهی اوقات=۱، اغلب=۲) رتبه‌گذاری شد. همچنین از رتبه‌گذاران خواسته شد اهمیت رفتارها را نیز بر حسب مقیاس ۳ درجه‌ای (مهم نیست=۰، مهم است=۱، خیلی مهم است=۲) رتبه‌گذاری کنند. مدت زمان رتبه‌گذاری هر فرم ۲۵ تا ۳۰ دقیقه است.

یافته‌های پژوهش

با توجه به اینکه پژوهش حاضر هنجاریابی بوده، طرح پژوهش از نوع پیمایشی بوده و داده‌ها و اطلاعات حاصل از آن جهت هنجاریابی، رواسازی و اعتباریابی سیستم رتبه‌گذاری مهارت‌های اجتماعی با استفاده از نرم افزارهای SPSS و نیز LISREL مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای بررسی اعتبار SSRS از روشهای آلفای کرونباخ (همسانی درونی) و بازآزمایی (ثبات) استفاده گردید که نتایج به تفکیک در جداول ۱ و ۲ آورده شده است.

جدول ۱: ضرایب آلفای فرم معلم و والد SSRS

متغیرها	والد	معلم
همیاری	۰/۹۴	۰/۹۴
جرات مندی	۰/۹۱	۰/۸۹
مسئولیت پذیری	۰/۹۲	-
خودکنترلی	۰/۹۱	۰/۹
مقیاس کل مهارت‌های اجتماعی	۰/۹۳	۰/۹۳
برونی‌سازی	۰/۸۶	۰/۸۷
درونی‌سازی	۰/۸۷	۰/۸۸
مقیاس کل مشکلات رفتاری	۰/۸۷	۰/۸۷

جدول ۲: نتایج ضرایب همبستگی بازآزمایی در فرم‌های والد و معلم SSRS

متغیرها	R فرم والد	R فرم معلم
همیاری	۰/۸۱	۰/۹۰
جرات مندی	۰/۷۶	۰/۹۰
مسئولیت‌پذیری	۰/۷۵	۰/۹۴
خودکنترلی	۰/۸۳	۰/۹۱
مقیاس کل مهارت‌های اجتماعی	۰/۹۰	۰/۹۴
برونی‌سازی	۰/۷۱	۰/۸۵
درونی‌سازی	۰/۵۷	۰/۷۴
مقیاس کل مشکلات رفتاری	۰/۷۳	۰/۸۲

بررسی روایی فرم‌های معلم و والد سیستم رتبه‌گذاری مهارت‌های اجتماعی (SSRS)

روایی محتوایی

جهت بررسی روایی محتوایی گویه‌های مهارت‌های اجتماعی، آزمون فریدمن مورد استفاده قرار گرفت.

جدول ۳: میانگین، درجه آزادی و آزمون کای دو رتبه‌گذاری‌های اهمیت فرم‌های معلم و والد برای خرده‌مقیاس‌های مهارت‌های اجتماعی SSRS

مؤلفه‌ها	میانگین رتبه	df درجه آزادی	مقدار آزمون کای دو	مقدار معنی داری
همیاری	۱/۶۵	۷	۷۰/۶۱۱	۰/۰۰۰
جرأت مندی	۱/۱۵			
مسئولیت پذیر	۱/۱۲			
خودکنترلی	۱/۱۷			
همیاری	۱/۱۱			
جرأت مندی	۱/۷۲			
خودکنترلی	۱/۱۴			

روایی واگرا

جهت بررسی روایی واگرا، ارتباط بین خرده‌مقیاس‌های مهارت‌های اجتماعی با خرده‌مقیاس‌های مشکلات رفتاری در هر دو فرم والد و معلم بررسی شد که نتایج در جداول ۴ و ۵ آورده شده است.

جدول ۴: ضرایب همبستگی بین رتبه‌گذاری والد از مهارت‌های اجتماعی و مشکلات رفتاری.

خرده‌مقیاسها	برونی‌سازی شده	درونی‌سازی شده
همیاری	*-۰/۶۹	*-۰/۳۲
جرأت مندی	*-۰/۶۷	*-۰/۳۳
مسئولیت پذیر	*-۰/۶۹	*-۰/۲۴
خودکنترلی	*-۰/۵۶	*-۰/۲

همانطور که نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد، همبستگی منفی و معنی‌داری بین خرده‌مقیاسهای مهارت‌های اجتماعی و مشکلات رفتاری فرم والد وجود دارد که از روایی واگرایی فرم والد حمایت می‌کند.

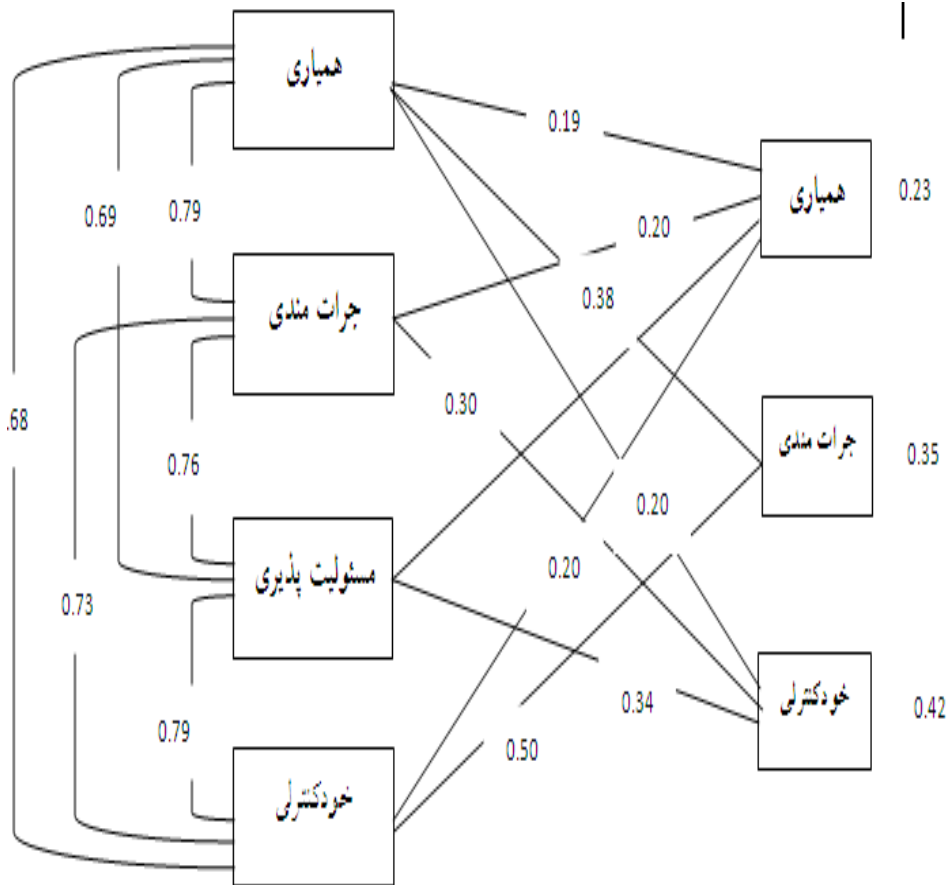
جدول ۵ ضرایب همبستگی بین رتبه‌گذاری معلم از مهارت‌های اجتماعی و مشکلات رفتاری

خرده‌مقیاسها	برونی سازی شده	درونی سازی شده
همیاری	*-۰/۳۳	*-۰/۲۸
جرأت مندی	*-۰/۳۱	*-۰/۲۶
خودکنترلی	*-۰/۲۹	*-۰/۲۴

روایی همگرا

جهت بررسی روایی همگرا، همبستگی بین رتبه‌گذاری معلم و والد از خرده‌مقیاسهای مهارت‌های اجتماعی محاسبه شد. نمودار ۱ همبستگی خرده‌مقیاسهای مهارت‌های اجتماعی را نشان می‌دهد. همانطور که ملاحظه می‌شود ضرایب همبستگی بدست آمده برای همیاری والد و همیاری معلم (۰/۱۹)، همیاری والد و جرأت مندی معلم (۰/۳۸)، همیاری والد و خودکنترلی معلم (۰/۲)، جرأت مندی والد و همیاری معلم (۰/۲۶)، جرأت مندی والد و خودکنترلی معلم (۰/۳)، مسئولیت‌پذیری والد و همیاری معلم (۰/۳۳)، مسئولیت‌پذیری والد و خودکنترلی معلم (۰/۳۴)، خودکنترلی والد و همیاری معلم (۰/۲)، خودکنترلی والد و جرأت مندی معلم (۰/۵) بدست آمدند که همه معنادار هستند.

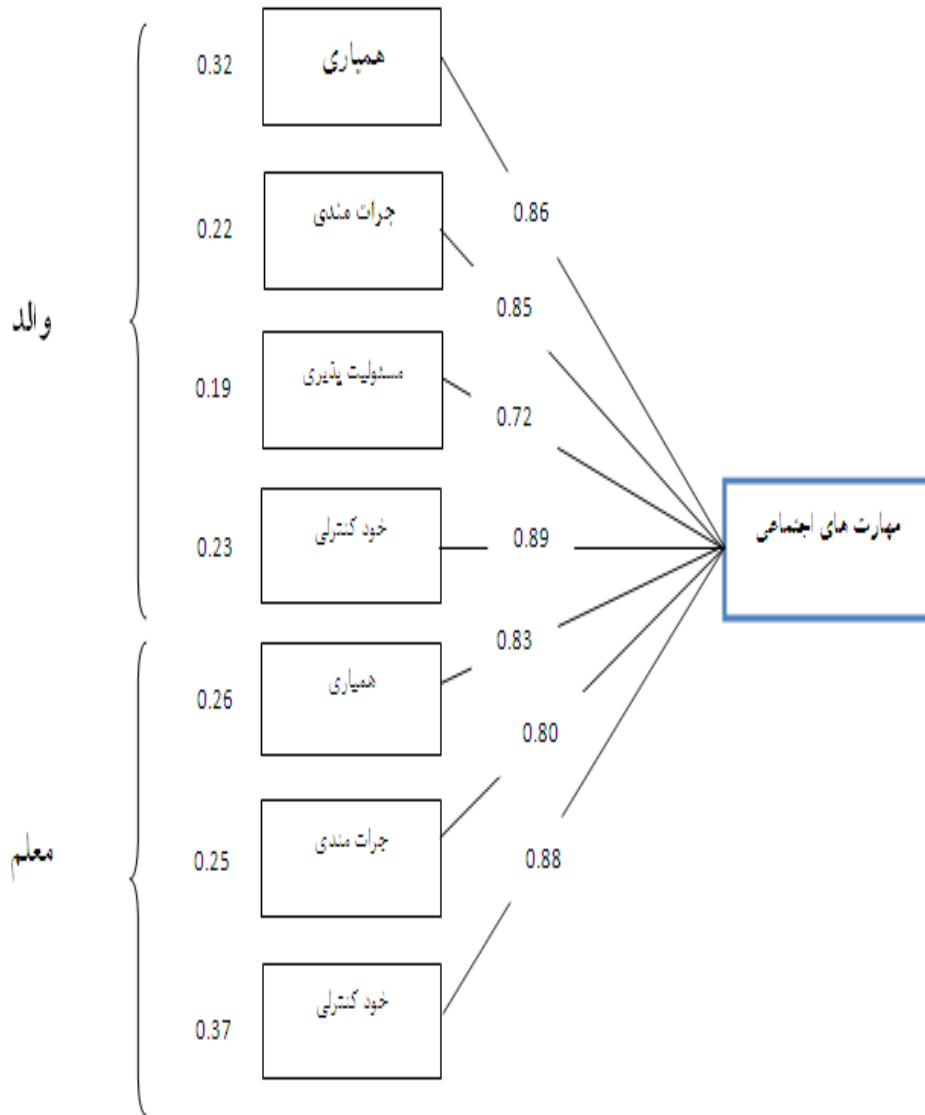
همچنین ضرایب همبستگی بین خرده‌مقیاس‌های مهارت‌های اجتماعی فرم والد با همدیگر همگی مثبت و معنادار بودند که در نمودار ۱ آورده شده است. الگو معادلات ساختاری ارتباط درون‌زاد متغیرها، با توجه به الگوی مفهومی پژوهش با کمک نرم افزار لیزرل ترسیم گردید. این نمودار از روایی همگرای فرم‌های والد و معلم حمایت می‌کند.

Chi-square=28.62, df=10 P-value=0/0300 RMSEA=0/080

نمودار ۱ الگوی معادلات ساختاری ارتباط درون‌زاد متغیرها

تحلیل عاملی و استخراج الگوی معادله ساختاری تبیین‌کننده مولفه‌های مهارت‌های اجتماعی والد و معلم
گرشام و الیوت

Chi-square=45.90, $df=20$ P-value=0/0000 RMSEA=0/093

نمودار ۲- میزان بار عاملی متغیرهای تأثیرگذار بر مهارت‌های اجتماعی سیسم رتبه‌گذاری
گرشام و الیوت (۱۹۹۰)

نمودار ۲ ضرایب رگرسیونی استاندارد شده بار عاملی هر یک از متغیرهای تاثیرگذار بر مولفه های مهارت‌های اجتماعی والد و معلم گرشام و الیوترا ارائه می‌دهد که با توجه به آنها می‌توان در مورد تاثیر متغیرهای آشکار و پنهان مستقل بر متغیرهای آشکار و پنهان وابسته و اظهار نظر کرد.

برای بررسی رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته اعم از آشکار و پنهان از تجزیه و تحلیل چند متغیره استفاده شده است. با توجه به اطلاعات به دست آمده از الگو ساختاری (نمودار ۱ و نمودار ۲) میزان تاثیرگذاری هر یک از متغیرها بر مدیریت ناب در جدول ۵-۱ و ضرایب بار عاملی و T-Value مربوط به روابط بین متغیرهای مستقل و وابسته اعم از آشکار و پنهان، در جدول ۶ آمده است.

جدول ۶: نتایج ضریب بار عاملی مربوط به میزان تاثیر متغیرها بر مولفه های مهارت‌های اجتماعی والد و معلم گرشام و الیوت ۱۹۹۰

از	به	بار عاملی	T-value	رتبه	تاثیر
همیاری	مولفه های	۰/۸۶	۲۰/۲۵	۳	دارد
جرأت مندی	مهارت‌های اجتماعی	۰/۸۵	۱۹/۸۸	۴	دارد
مسئولیت پذیری	والد و معلم گرشام و الیوت	۰/۷۲	۱۵/۷۳	۷	دارد
خودکنترلی		۰/۸۹	۲۱/۳۳	۱	دارد
همیاری		۰/۸۳	۱۹/۲۲	۵	دارد
جرأت مندی		۰/۸	۱۸/۰۴	۶	دارد
خودکنترلی		۰/۸۸	۲۱/۰۶	۲	دارد

داده‌های جدول ۶ نشان می‌دهد هر یک از مولفه‌ها بر مولفه‌های مهارت‌های اجتماعی والد و معلم گرشام و الیوت تاثیر دارند

شاخص‌های نیکویی برازش مدل مفهومی تحقیق

نتایج برآوردهای نیکویی برازش مقیاس مهارت‌های اجتماعی فرم‌های معلم و والد در جدول ۸-۴ مشاهده می‌شود.

جدول ۷. شاخص‌های نیکویی برازش مدل

مقدار	شاخص
۲/۷۹۵	کای دو / درجه آزادی
۰/۰۰۰	P-value (کمتر از ۰/۰۵)
۰/۹۳	RMSEA (<۰/۱)
۰/۹۷	NFI (>۰/۹)
۰/۹۲	GFI ($\geq$ ۰/۹)
۰/۹۸	AGFI (بین صفر تا ۱)

این نتایج نشان‌دهنده برازش خوب داده‌های تحقیق حاضر و الگوی گرشام و الیوت (۱۹۹۰) بوده و در نتیجه فرم‌های معلم و والد و معلم SSRS دارای روایی سازه در شهر آمل می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج برای هر دو فرم والد و معلم SSRS نشانگر همسانی و ثبات بالا و در نتیجه اعتبار قابل قبول این پرسشنامه‌ها بود. این نتیجه با یافته‌های شهیم (۱۳۸۲)، عبدی (۱۳۸۷)، گرشام و الیوت (۱۹۹۰)، فانتوزو و همکاران (۱۹۹۸)، جمیانگ-شرینگ (۲۰۰۴)، کارپنتر ریچ (۲۰۰۸) همخوان بوده و نشانگر اعتبار مناسب فرم‌های معلم و والد SSRS در جامعه کودکان ۴ تا ۶ ساله شهر آمل می‌باشد. روایی محتوایی تحقیق با تحلیل رتبه‌گذاری والدین درباره اهمیت گویه‌های مهارت‌های اجتماعی فرم والد SSRS در رشد کودک و رتبه‌گذاری معلمان درباره اهمیت مهارت‌های اجتماعی فرم معلم SSRS در موفقیت کلاس درس انجام گردید. نتایج نشان داد که هر دو گروه معلمان و والدین تمام گویه‌های SSRS در مقیاس مهارت‌های اجتماعی را مهم و یا خیلی مهم رتبه‌گذاری کردند. این نتیجه از روایی محتوایی SSRS در هر دو فرم والد و معلم حمایت می‌کند.

بر اساس رتبه‌گذاری والدین، همیاری مهمترین مؤلفه مؤثر در رشد کودک می‌باشد و بعد از آن به ترتیب خودکنترلی، جرأت‌مندی و مسئولیت‌پذیری قرار داشتند. معلمان خرده مقیاس جرأت‌مندی را به عنوان مهمترین مؤلفه در موفقیت کلاس درس رتبه‌گذاری کردند و به ترتیب خودکنترلی و همیاری در رده‌های بعدی قرار گرفتند. نورانی (۱۹۹۸) در تحقیق خود برای معلمان همیاری و برای والدین خودکنترلی را به عنوان مهمترین عوامل رشد کودک به دست آورد. گرشام و الیوت (۱۹۹۰)، خودکنترلی را مهمترین عامل رشد و موفقیت کودک برای هر دو فرم والد و معلم بدست آوردند.

نتیجه تحقیق حاضر در بررسی همگرایی پژوهش، نشاندهنده همبستگی مثبت و معنی‌دار خرده مقیاس‌های مهارت‌های اجتماعی در فرم‌های معلم و والد بود. این نتیجه از همگرایی فرم‌های معلم و والد SSRS حمایت می‌کند و با یافته‌های تحقیق عبدی (۱۳۸۷)، گرشام و الیوت (۱۹۹۰) و جمیانگ-شرینگ (۲۰۰۴) همخوانی دارد و از چهارچوب نظری ارائه شده به وسیله سازندگان آزمون گرشام و الیوت (۱۹۹۰)، حمایت می‌کند.

نتایج بررسی روایی واگرایی SSRS در پژوهش حاضر، نشاندهنده همبستگی منفی و معنادار بین خرده مقیاس‌های مهارت‌های اجتماعی و مشکلات رفتاری در فرم والد و معلم SSRS بود. این نتیجه به‌طور کلی از روایی واگرایی SSRS در هر دو فرم معلم و والد حمایت می‌کند. نتایج تحقیق حاضر با یافته‌های عبدی (۱۳۸۷)، کارپنتر ریچ (۲۰۰۸)، جمیانگ-شرینگ (۲۰۰۴) همسو

است

برای بررسی ساختار عاملی فرم والد و معلم SSRS تحلیل‌های عاملی در مقیاسهای مهارت‌های اجتماعی و مشکلات رفتاری انجام شد. نتایج تحلیل عاملی نشان‌دهنده برازش خوب مقیاس مهارت‌های اجتماعی در فرم‌های والد و معلم سطح پیش دبستانی بود. همچنین نتایج نشان داد که شاخص‌های تحلیل عاملی برای فرم‌های والد و معلم برازش خوبی را با مقیاس مشکلات رفتاری دارد. این یافته‌ها ضمن همسویی با الگوی نظری گرشام والیوت (۱۹۹۰)، با یافته‌های مارگتز (۲۰۰۵) همسو است.

ابزار SSRS در سنجش مهارت‌های اجتماعی و مشکلات رفتاری به منظور غربالگری و شناسایی کودکان در هنگام ثبت نام مقطع پیش دبستانی می‌تواند مورد استفاده گیرد تا با شناسایی و اقدام به موقع نسبت به رفع مسائل و مشکلات کودکان گامی مؤثر برداشته شود.

منابع

- برک ل. ۱۳۸۹. روانشناسی رشد: از لقاح تا کودکی. ترجمه سید محمدی، جلد اول، نشر ارسباران، ۵۹۹ صفحه.
- بیات م. ۱۳۸۷. بازی درمانگری بی‌رهنمود در کودکان مبتلا به مشکلات درونی سازی شده. فصلنامه روانشناسان ایرانی، ۱۵: ۲۷۶-۲۶۷.
- خسروی ع ا، حیدر علی ه، شکری ع. ۱۳۸۹. بررسی عملی بودن اعتبار، روایی و نرم‌یابی مقیاس مشکلات رفتاری کودکان پیش دبستانی، تحقیقات روانشناختی، شماره ۷: ۴۹-۳۳.
- دادستان پ، عسگری ع، رحیم‌زاده س، بیات م. ۱۳۸۹. پرسشنامه غربالگری اختلال‌های اجتماعی-هیجانی کودکان پیش دبستانی یک مطالعه رواسازی متقاطع، روانشناسی تحولی روانشناسان ایرانی، سال هفتم، ۲۵: ۲۶-۷.
- دادستان پ، عسگری ع، رحیم‌زاده س، بیات م. ۱۳۸۹. مهارت‌های اجتماعی هیجانی کودکان پیش از دبستان یک مطالعه جمعیت شناختی، روانشناسی تربیتی، ۱۱: ۴۴-۲۷.
- عبدی ب. ۱۳۸۷. مهارت‌های اجتماعی و مشکلات رفتاری کودکان پیش دبستانی ایرانی، فصلنامه روانشناسان ایرانی، ۱۶: ۳۴۱-۳۳۳.

References

- Bierman K L, Domitrovich C E, Nix R L, Gest S D, Welsh J A, Greenberg B T, Blair C, Nelson K E, Gill S. 2008. Promoting Academic and Social Emotional School Readiness: The head start REDI program. *Child Development*. 79: 1802-1817.
- Buzgar R, Dumulescu D, Opera A. 2013. Emotional and Social Programs in Primary School Children: a National Screening Program: *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 78: 250-254.
- Caldarella P, Merrel K W. 1997. Common Dimensions of Social Skills of Children and Adolescents: A Taxonomy of Positive Behaviors: *School psychology Review*, 26(2): 264-279
- Carpenter Rich E, Shepherd E J, Nangle D W. 2008. Validation of the SSRS-T Preschool Level as a Measure of Positive Social Behavior and Conduct Problems. *Education and Treatment of Children* . 31(2): 183-202.
- Cimen N, Kocyigit S. 2010. A Study on the Achievement Level of Social Skills Objectives and Outcomes in the Preschool Curriculum for six-years-old. *Procedia Social and Behavioral Science*. 12: 5612-5618.
- Eslami A A, Mazaheri M A, Mostafavi F, Abbasi M H, Noroozi E. 2014. Farsi Version of Social Skills Rating System-Secondary Student Form. Cultural Adaptation, Reliability and Construct Validity. *Behavior Science*. 8: 97-104.
- Fantuzo J, Manz P H, Mc Dermott P. 1998. Preschool Version of the Social Skills Rating System. An Empirical Analysis of its Use with Low-income Children: *Journal of School Psychology*, 36: 199-214.
- Gresham F M & Elliot S N. 2008. Social Skills Improvement System Rating Scales, Minneapolis M n: N C S pearson. *Journal of Psychoeducational Assessment*. 29(3): 292-296
- Gresham F M & Elliot S N. 1990. Manual Social Skills Rating System. Circle Press M.A American Guidance Services. 194 P.

- Gresham F M & Elliot S N. 1987. Assessment and Classification of Childrens Social Skills .A Review of Methods and Issues School Psychology Review. 13(3): 292-301.
- Jamyang – Tshering K .2004. Social Competence in Preschoolers. An Evaluation of the Psychometric Properties of the Preshool Social Skills Rating System (SSRS) .Unpublished Doctoral thesis.Department of Psychology.Pace University.
- Lyon M A, Albertus C, BirkinbineJ ,Naibi J .1996. A Validity Study of the Social Skills Rating System- Teacher Version with Disable and NondisablePreshoolChildren . Perceptual and Motor Skills .83 (1). 307-316
- Margetts K. 2005.Childrens Adjustment to the First Year of Schooling: Indicators of Hyperactivity ,Internalizing and Externalizing Behaviors.International Journal of Transitions Childhood. 1: 36-44.
- McNarry B A.2002. A Study to Identify the Degree of Socialization Skills of Students with Learning Disabilities A Research Paper Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master of Science Degree With a Major in Education Approved: Two Semester CreditsThe Graduate College
- Causal Explanations Affect Lay Conceptions of Depression. *Frontiers in psychology*, 6, 1728.
- Weiss, J. W., Mouttapa, M., Chou, C. P., Nezami, E., Anderson Johnson, C., Palmer, P. H. etal. (2005). Hostility, depressive symptoms, and smoking in early adolescence. *Journal of Adolescence*, 28(1), 49-62.

